

“หอมใบเตย” ข้าวหน้าน้ำฝนพื้นเมืองสายพันธุ์ดี ภาคเหนือตอนล่าง

แหล่งที่มาและประวัติของพันธุ์ข้าว

ข้าวพันธุ์ หอมใบเตย เป็นข้าวเจ้านาปีที่ปลูกในพื้นที่นาอาศัยน้ำฝนของจังหวัดนครสวรรค์ ต่อมา ศูนย์วิจัยข้าว ชัยนาท กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว ได้ดำเนินงานในกิจกรรมการรวบรวมและคัดเลือกข้าวหน้าน้ำฝนพื้นเมือง สายพันธุ์ดี ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ข้าวหน้าน้ำฝนภาคเหนือตอนล่าง พบว่าข้าวพันธุ์นี้เป็นพันธุ์เดียวกับที่ เกษตรกรเรียกกันจนติดปากว่า ข้าว C85 มีลักษณะทางเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ คือ มีลำต้นที่ใหญ่ ต้นแข็ง ไม่ล้ม ง่าย ได้รับความนิยมนอกจากทั้งเกษตรกรและผู้บริโภคเป็นอย่างมาก ต่อมาจึงได้นำเมล็ดข้าวพันธุ์ดังกล่าว มาปลูกเพื่อ เปรียบเทียบ และคัดเลือกเป็นสายพันธุ์บริสุทธิ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2548-2554 โดยให้รหัสสายพันธุ์ว่า CNTC05001 มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตามขั้นตอนการปรับปรุงพันธุ์เป็นระยะเวลาหลายปี จนได้เป็นข้าวหน้าน้ำฝนพื้นเมืองสาย พันธุ์บริสุทธิ์ ที่พร้อมดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์ เพื่อเพิ่มปริมาณให้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร โดยสามารถใช้ แก้ปัญหาการปนของเมล็ดพันธุ์ในแปลงนา การขาดแคลนเมล็ดข้าวพันธุ์ดีที่มีลักษณะตรงตามพันธุ์ และเป็นการใช้ ประโยชน์จากพันธุ์กรรมข้าวพื้นเมืองให้เกิดความคุ้มค่า สามารถนำมาเพิ่มรายได้ และแก้ปัญหาความเดือดร้อน รวมทั้ง ส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์พันธุ์กรรมข้าวให้คงอยู่คู่กับท้องถิ่นต่อไป

ข้าวพันธุ์นี้เป็นข้าวเจ้าที่มีรสชาติอร่อย อ่อนนุ่มกำลังดี และมีกลิ่นหอม นิยมปลูกในพื้นที่นาอาศัยน้ำฝน โดยเฉพาะในพื้นที่ลุ่ม มีศักยภาพการผลิตสูงสุด 832 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกร ปลูกกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน ไม่น้อยกว่า 30 ปี เรียกชื่อต่อๆ กันมาว่า C85 โดยในฤดูนาปี พ.ศ.2554 มีพื้นที่ปลูกในจังหวัดนครสวรรค์รวมกันทั้งสิ้น 25,789 ไร่ ซึ่งนอกจากจะปลูกเพื่อบริโภคกันในครัวเรือนแล้ว ยังมีการจำหน่ายภายในท้องถิ่นอีกด้วย จนต่อมา ผู้ประกอบการโรงสีหลายราย ได้นำข้าวพันธุ์นี้ไปผลิตเพื่อการค้า และจัดจำหน่ายในตลาด โดยใช้ชื่อว่า หอมใบเตย

ส่วนที่มาของคำว่า หอมใบเตย นั้น จากการสอบถามผู้ประกอบการโรงสีรายหนึ่งพบว่า เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 30 ปีที่แล้ว จากกลุ่มผู้ประกอบการโรงสีในอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้รับซื้อข้าวพันธุ์นี้มาจากเกษตรกรแล้ว พบว่าเป็นข้าวที่มีคุณภาพในการหุงต้มรับประทานดี รสชาติอร่อย และมีลักษณะเมล็ดใกล้เคียงกับ พันธุ์ นางมล เอส-4 ที่ได้รับความนิยมอยู่ก่อนหน้านี้ แต่ไม่ใช่ข้าวพันธุ์เดียวกัน จึงตกลงกันว่า จะทำการผลิตเป็นข้าวสารจำหน่ายภายใต้ชื่อ ข้าวหอมใบเตย ทั้งนี้เพื่อป้องกันความสับสนหรือการนำเอาข้าวพันธุ์อื่นมาปนจนทำให้คุณภาพข้าวตกลงไป รวมทั้งเป็น การตั้งชื่อเพื่อให้ผู้บริโภคยอมรับ และเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ปัจจุบัน กรมการข้าว ได้นำข้าวพันธุ์ดังกล่าวไปขึ้นทะเบียนกับสำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร โดย ได้รับหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช ปี พ.ศ.2519 (ร.พ.2) เลขที่ 911/2559 ลง วันที่ 17 พฤษภาคม 2559 โดยใช้ชื่อว่า หอมใบเตย ตามที่ผู้ประกอบการจำหน่ายข้าวสารตั้งขึ้นและเพื่อให้เป็นไปตาม ข้อกำหนดการขึ้นทะเบียนพันธุ์ แต่ทั้งนี้ให้เข้าใจตรงกันว่าเป็นข้าวพันธุ์เดียวกันกับ C85 ที่เกษตรกรนิยมปลูกอยู่นั่นเอง

คุณลักษณะทั่วไป

หอมใบเตย เป็นข้าวเจ้าไวต่อช่วงแสง อายุปานกลาง เก็บเกี่ยวประมาณปลายเดือนพฤศจิกายน ลำต้นและใบมีสีเขียว ใบกว้าง ต้นแข็ง ไม่ล้มง่าย รวงใหญ่ ความสูงเฉลี่ย 166 เซนติเมตร น้ำหนักข้าวเปลือก 11.7 กิโลกรัมต่อถัง ข้าวเปลือก 1,000 เมล็ดหนัก 35.4 กรัม เปลือกเมล็ดสีฟาง เมล็ดข้าวกลี้ยงยาว 8.11 มิลลิเมตร รูปร่างเรียวยาว มีท้องไข่น้อย ระยะพักตัว 5-6 สัปดาห์

ลักษณะเด่น

1. ให้ผลผลิตเฉลี่ย 460 กิโลกรัมต่อไร่ สูงกว่า ขาวดอกมะลิ 105 (434 กิโลกรัมต่อไร่) ประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์
2. วันเก็บเกี่ยวไม่ตรงกับ ขาวดอกมะลิ 105 เนื่องจากออกดอกช้ากว่า ประมาณ 10 วัน
3. เป็นข้าวอมิโลสต่ำ คือ 18.1 เปอร์เซ็นต์ ข้าวหุงสุกแล้วอ่อนนุ่ม และมีกลิ่นหอม

พื้นที่แนะนำ

เหมาะสำหรับนาข้าวในเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่ต้องการปลูกข้าวอายุปานกลางคุณภาพ และผลผลิตดี ไว้เพื่อการบริโภค

ข้อควรระวัง

ค่อนข้างอ่อนแอต่อโรคขอบใบแห้ง และโรคไหม้ ไม่ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

